

ZAAIEN DER GROVE-DENNENBOSSCHEN

door

P. M. TUTEIN NOLTHENIUS.

Nu het ruim honderd jaar geleden is, dat F. A. Hubert een korte handleiding tot de aankweeking der wilde pijnboomen uitgaf (zie blz. 66: De Grove Den door G. E. H. Tutein Nolthenius), welke handleiding speciaal het zedert dien en vooral na de tachtiger jaren de grove-dennenbosschen in ons land vrijwel uitsluitend door planten in het leven worden geroepen, en de methode van zaaïing op den achtergrond was geraakt, zoo hebben wij gemeend, mede in verband met de omstandigheid, dat de beste opstanden der houtvesterij „Breda” door zaaïing zijn ontstaan, speciaal aan deze methode aandacht te moeten besteden.

Het behoeft wel geen betoog en zal voor een ieder duidelijk zijn, dat het eerst zaaien van het zaad op goedgeweste kweekbedden, en daarna de planten te brengen op gewoonlijk meren grond, waar zij bovendien meestentijds ten opzichte van het licht geheel anders zijn geplaatst dan op het zaaibed, een ruw ingrijpen in de levensvoorwaarden van de jonge dennenplant beteekent.

Bovendien heeft de methode van zaaien het voordeel, dat de keuze bij de eerste dunningen om hieruit de goede opstandvormen te kiezen grooter is. Wil men de jonge grove-dennenbosschen door zaaïing in het leven roepen, zoo heeft men er in de eerste plaats voor te zorgen, dat het zaad een behoorlijk kiembod, als terwyl de zonden voldoende vocht moet bevatten, om het kiemproces in te leiden en hetzelfde zoo mogelijk spoedig te doen verloop.

Hieruit volgt, dat de bodem onder vele oudere grove-dennenbosschen, waaronder de boschbes welig tiert en veelal een dikkere of minder dikke laag ruwe humus voorkomt, zonder meer niet geschikt is te achten om te zaaien. Wil men op dergelijke gronden met succes zaaien, zoo is het in ieder geval noodzakelijk den bodem tot op den mineralen grond te verwonden, waarbij bij voorkeur de ruwhumuslaag behoort te worden verwijderd. Weliswaar loopt men het gevaar op deze wijze stikstof en mineralen bestaande te verliezen.

Men kan daarom ook de ruwhumus op ruggen leggen en beter is het zelfs nog de ruwhumus met kalk te vermengen, aangezien wij hebben opgemerkt, dat in de meeste gevallen

de bodem voor kalk speciaal bij de methode van zaaien zeer dankbaar is.

Voor al in de omgeving van Breda is het mogelijk de laag ruwhumus uit de oudere grove-dennenbosschen zelfs in dezen tijd voor f 75.— à f 100.— per ha te verkoopen aan de kwee- kers te Gent, die dezen ruwhumus speciaal behoeven voor de cultures van Rhododendron en Azalea.

Veelal zal men bij het zaaien op maagdelijken heidegrond kunnen opmerken, dat de zijworteltjes van de jonge grove- dennenplant zich slecht ontwikkelen of afsterven. Op met kalk bewerkten grond (1000 kg—8000 kg per ha) treedt dit verschijnsel minder op, terwijl ook soms met kleine giften Cu SO_4 goede resultaten zijn te verkrijgen.

Bij de bezaaiing van maagdelijken heidegrond is het nood- zakelijk, nadat de heide is afgebrand, den grond te bewer- ken. Komen geen oerbanken voor, zoo kan met een opper- vlakkige bewerking worden volstaan (schijfeg, vleugeleg). Dit heeft het voordeel, dat de capillaire werking van den bodem zoo min mogelijk wordt verstoord. Komen daarentegen oerbanken voor, welke op geringe diepte liggen of is de grond zeer gesloten, zoq verdient het aanbeveling den bodem te doen ploegen of te spitten, waarbij er voor is te waken, dat de bovengrond zooveel mogelijk op zijn plaats blijft en niet onoordeelkundig in de diepte wordt opgeborgen.

Alvorens tot zaaien te kunnen overgaan, is het gewenscht den bodem te doen bezakken, want hoe vaster de grond, des te beter zal het zaad aanslaan. Hierbij zij opgemerkt, dat het berkezaad speciaal op harde paden, welke men in de heide aantreft, gemakkelijk tot kieming komt.

In vroegere jaren zaaide men gewoonlijk 5 kg grovedennen- zaad per ha, welk zaad ± 70 % kiemkracht had. Omtrent de herkomst bekommerde men zich niet voldoende, ofschoon men hierin niet voorzichtig genoeg kan zijn, want tusschen het oogenblik van zaaien en oogsten, verloopt een lange termijn. Met recht is hier op zijn plaats: „Bezint, eer gij be- gint”.

Door de betere winning van het zaad is de kiemkracht thans veelal ± 90 %, zoodat met $3\frac{1}{2}$ à 4 kg per ha ruimschoots kan worden volstaan.

Men geve acht, dat slechts zaad wordt betrokken van leveranciers, die zijn aangesloten bij den bond van zaadhan- delaren (Waarborg Herkomst Grovedennenzaad).

Oogst men zelf zijn zaad, zoo lette men er op, dat bij voor- keur kegels worden geplukt van boomen, die

- a. een behoorlijken spilvorm vertoonen;
- b. takken onder een niet te grooten hoek aan den stam hebben aangezet.

Hierbij doet zich onwillekeurig de vraag voor, hoe oud

moeten de moederboomen zijn om het meest productieve zaad te leveren ?

In het Mastbosch zijn \pm 10 jaren geleden kegels geplukt van

\pm 80-jarige boomen

\pm 40-jarige boomen, en van

\pm 25-jarige boomen (staakhoutleeftijd).

Het hieruit gewonnen zaad werd gezaaid in de kweekery en de daaruit voortgekomen planten zijn naast elkaar en onder dezelfde omstandigheden uitgeplant.

Tot op heden ontwikkelen de nakomelingen, gesproten uit de 25-jarige boomen, zich het snelst. Het spreekt van zelf, dat hieruit thans nog geen definitieve conclusies zijn te trekken.

Gelet op de omstandigheid, dat gewoonlijk in Maart op zonnige plaatsen de kegels aan de boomen hun zaad vrij laten, is het gewenscht vroeg te zaaien, bij voorkeur voor 1 April.

Door vroeg te zaaien heeft men tevens het voordeel dat de grond nog vochtig is, zoodat het zaad vlug kiemt en zich tot plant kan ontwikkelen, voordat de droogteperiode intreedt.

Men zaait zooals boven reeds werd opgemerkt op niet te lossen grond en wel om :

- a. uitdrogen te voorkomen,
- b. de kans op bloot stuiven en verplaatsing van het zaad, te beperken,
- c. de zijworteltjes van de kiemplant gelegenheid te geven zich beter vast te hechten.

Het zaad wordt bij voorkeur breedwerpig gezaaid en daarna ondergesleept met een omgekeerde eg, waarop goed beveerde takken bevestigd worden.

Goede resultaten verkrijgt men speciaal op lichten grond door het aldus ondergewerkte zaad nog even te doen narollen met een houten rolblok.

Een andere methode van zaaien, welke zich geheel bij de natuur aanpast, is de zoogenaamde natuurlijke bezaaiing.

Het spreekt vanzelf, dat deze methode slechts daar is toe te passen, waar men de beschikking heeft over voldoende, goed gevormde, moederboomen (boomen met een goed karakter), terwijl de bodem in voldoende staat moet verkeeren.

Alvorens den opstand ter plaatse waar men een verjonging tot stand zou willen brengen, te vellen, worden met zorg de benodigde moederboomen (60 à 70 stuks per ha) geteekend, welke bij de velling worden gespaard.

Nadat de overige boomen zijn weggeruimd, wordt de grond oppervlakkig bewerkt. Door de gewijzigde levensomstandigheden worden de moederboomen geprikkeld en leveren deze na korteren of langeren tijd zaad.

De plotselinge vrijstelling doet de boomen eenigszins kwijnen, waardoor in den regel de vruchtzetting wordt bevorderd.

Waar de vorst tijdens den bloei groote parten kan spelen, gebeurt de meermalen, dat men 3 à 4 jaren geduld moet oefenen eer de moederboomen voldoende zaad dragen. Hebben de moederboomen naar behooren vruchtgezet, zoo is de tijd daar den bodem voor ontvangst van het zaad voor te bereiden op dezelfde wijze als boven beschreven.

In opstanden waar voorheen een onderbouw van loofhout is gebracht, behoort dit loofhout te worden afgezet en de stoven deels te worden verwijderd. Verder moet men er op letten, dat vooral de eerste jaren van de overblijvende stoven het schothout kort wordt gehouden, ten einde te veel schaduw te voorkomen.

Het eerste jaar blijven de plantjes in den regel zeer klein en pas het 2de jaar na de zaaïng kan men zien of het veld voldoende van zaailingen is voorzien.

Mocht zulks niet het geval zijn, zoo wanhope men niet, daar indien er kegels aan de moederboomen voorkomen er alsnog volop de kans bestaat, dat volgende zaadjaren een voldoende bezetting van het terrein zullen geven.

Mochten de zaadboomen in de eerstvolgende jaren geen kegels zetten en de kans op verwildering van den bodem groot zijn, zoo doet men goed plaatselijk bij te zaaien of de open plaatsen bij te planten, waarvoor in de houtvesterij „Breda” de zaailingen, die ter plaatse overcompleet zijn, worden benut.

Ten einde de eentonigheid van den grovedennenopstand ietwat te breken, verdient het aanbeveling per ha een $\frac{1}{2}$ kg larikszaad en douglaszaad bij te zaaien. Dit bijzaaien doet men bij voorkeur op die plaatsen, waar de natuur niet voldoende heeft gezaaid.

Bij het zaaien van lariks en douglaszaad maakt men een kleine oppervlakte los van b.v. een voet in het vierkant, strooit er eenige korrels zaad op en trapt het zaad goed vast. Is de bezaaiïng geslaagd, zoo behoeft men er de eerste vier à vijf jaren niet naar om te zien met uitzondering van het brandvrij houden van een strook rondom het perceel.

Meermalen gebeurt het, dat de natuur plaatselijk zoo overvloedig gezaaid heeft, dat de jonge planten elkaar spoedig zouden verdringen, zoodat uitknippen met een snoeischaar van de minder goed gevormde exemplaren gewenscht is.

Is de slinding goet getreden dan is het zaak de voorloopers en die individuen, welke een spreigroei vertoonen, te verwijderen, ten einde de jonge goed gevormde stammetjes gelegenheid te geven zich naar behooren te ontwikkelen.

Afgezien van het groote nut, dat de methode van zaaien heeft, verkrijgt men hierdoor tevens rijzig opgeschoten hout, waarvan reeds de jeugdsortimenten in den vorm van boon-

staken en later als slieten speciaal in de omgeving van Breda een hooge waarde vertegenwoordigen. Zelfs in deze zorgelijke tijden leveren de boonstaken nog een opbrengst van \pm f 10.— per m³.

Oogenschijnlijk lijkt de methode van zaaïng zeer eenvoudig, doch in werkelijkheid stelt zij veel eischen aan de zorg en de oplettendheid van den uitvoerder, weshalve deze methode voor leeken misschien minder aanbevelenswaardig is.

PERSONALIA.

Bevorderd tot Doctor in de Landbouwkunde J. F. Kools, na verdediging van het proefschrift: „Hoema's, hoemablokken en boschreserves in de residentie Bantam”.